

Vấn đề đạo đức cách mạng trong tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc* và ý nghĩa đối với việc rèn luyện đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên hiện nay

Font chữ UTM sử dụng
Bảng mã UNICODE
Vui lòng thiết lập lại
trình điều khiển bàn phím

Font chữ UTM sử dụng
Bảng mã UNICODE
Vui lòng thiết lập lại
trình điều khiển bàn phím

ThS. KHÔNG THỊ NHẠN

Trường Đại học Điều dưỡng Nam Định; Email: nhanlyluanchinhtri@gmail.com

Tóm tắt: Giáo dục đạo đức cho cán bộ, đảng viên là vấn đề được Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm trong quá trình xây dựng Đảng. Người thường xuyên nhắc nhở cán bộ, đảng viên phải rèn luyện, trau dồi, giữ vững đạo đức cách mạng. Trên cơ sở truyền thống đạo đức tốt đẹp của dân tộc, chất lọc tinh hoa đạo đức nhân loại, Người phát triển và sáng tạo những giá trị đạo đức mới phù hợp với điều kiện Việt Nam. Bài viết tìm hiểu nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức cách mạng trong tác phẩm *□Sửa đổi lối làm việc□* và ý nghĩa đối với việc rèn luyện đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên hiện nay.

Từ khóa: sửa đổi lối làm việc, Chủ tịch Hồ Chí Minh, đảng viên.

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm đến vấn đề rèn luyện đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên. Ở các thời điểm quan trọng của cách mạng, Người thường có những bài viết, tác phẩm định hướng về nhiệm vụ, đạo đức đề yêu cầu cán bộ, đảng viên theo đó thực hành và rèn luyện. *Sửa đổi lối làm việc* là một trong những tác phẩm như vậy, có ý nghĩa vô cùng sâu sắc trong thời kỳ kháng chiến, kiến quốc cũng như trong giai đoạn hiện nay.

Tháng 10/1947, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết *Sửa đổi lối làm việc*. Mục đích của tác phẩm là nhằm nâng cao trình độ lý luận; nâng cao tư tưởng và tình cảm cách mạng; nâng cao phẩm chất đạo đức, tác phong của đội ngũ cán bộ, đảng viên; sửa đổi cách lãnh đạo của Đảng để xây dựng mối quan hệ tốt hơn giữa Đảng, Nhà nước với nhân dân, đáp ứng các yêu cầu mới của cách mạng.

Tác phẩm gồm 6 phần: Phê bình và sửa chữa; Mấy điều kinh nghiệm; Tư cách và đạo đức cách mạng; Vấn đề cán bộ; Cách lãnh đạo và Chống thói ba hoa. Nội dung của tác phẩm bao quát toàn bộ các mối quan hệ và những nguyên tắc, phương pháp, lẽ lối, cách thức làm việc của Đảng, Nhà nước và của cán bộ, đảng viên mà hạt nhân là mối quan hệ giữa người với người. Cán bộ, đảng viên được coi như là khâu trung tâm của các mối quan hệ trên, bởi họ là chiếc cầu nối giữa Đảng, Nhà nước với nhân dân.

Một trong những nội dung quan trọng của tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc* được Chủ tịch Hồ Chí Minh quan tâm, đề cập đến đó là *□Tư cách và đạo đức cách mạng□*. Đi từ cái chung đến cái riêng, trước tiên Chủ tịch Hồ Chí Minh phân tích 12 điều thuộc về tư cách của Đảng chân chính cách mạng, Người khẳng định: *□Đảng không phải là một tổ chức để làm quan phát tài. Nó phải làm tròn nhiệm vụ giải phóng dân tộc, làm cho Tổ quốc giàu mạnh, đồng bào sung sướng□*^[1]. Từ nhiệm vụ cao cả trên, Chủ tịch Hồ Chí

Minh đề cập đến các yêu cầu đối với Đảng để thực hiện được nhiệm vụ ấy. Đó là các yêu cầu về hiểu biết lý luận cách mạng, kinh nghiệm đối với cán bộ, Đảng phải gắn bó chặt chẽ với nhân dân, xuất phát từ lợi ích của nhân dân, vững mạnh về cơ cấu tổ chức, kỷ luật nghiêm minh và thường xuyên xem xét tính khả thi của các nghị quyết, chỉ thị của Đảng trong thực tiễn, □

Coi tư cách là điều kiện đầu tiên và quan trọng để xem xét đó có phải một đảng chân chính cách mạng hay không, do vậy, trong các bài nói, bài viết, dù nói về việc gì, Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng yêu cầu phải rèn luyện tư cách của Đảng, của cán bộ. Có rất nhiều từ *□phải□* được Người sử dụng khi nói về tư cách của đảng chân chính cách mạng. Qua đó cho ta hiểu, đó là những yêu cầu phải làm được để giữ gìn tư cách, sự vững bền của một Đảng chân chính, như Người đã khẳng định:

□Muốn cho Đảng được vững bền

Mười hai điều đó chớ quên điều nào□^[2]

Sau khi nói về tư cách của Đảng chân chính cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập đến phận sự của đảng viên và cán bộ. Người dùng từ *□phận sự□* để đảng viên và cán bộ thấy rằng, là đảng viên của một Đảng, là cán bộ của một chính quyền do Đảng lãnh đạo thì tám vấn đề đặt ra sau đây chính là trách nhiệm, nghĩa vụ mang tính bắt buộc:

Trước hết là phải trọng lợi ích của Đảng hơn hết.

Hai là, đạo đức cách mạng. Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, người đảng viên, người cán bộ tốt muốn trở nên người cách mạng chân chính, không có gì là khó cả. Điều đó hoàn toàn do lòng mình mà ra. Lòng mình chỉ biết vì Đảng, vì Tổ quốc, vì đồng bào thì mình sẽ tiến đến chỗ chí công vô tư. Mình đã chí công vô tư thì khuyết điểm sẽ càng ngày càng ít và những tính tốt ngày càng thêm.

Ba là, phải giữ kỷ luật. Cán bộ, đảng viên phải làm

gương cho quần chúng noi theo, bất kỳ ở hoàn cảnh nào, đảng viên và cán bộ cần phải luôn luôn ra sức phấn đấu, ra sức làm việc, cố gắng học tập để nâng cao trình độ văn hóa, tri thức và chính trị của mình. Luôn luôn giữ gìn kỷ luật.

Bốn là, đối với các hạng đảng viên. Đảng có rất nhiều đảng viên, số đông là vì dân, vì nước mà vào Đảng, nhưng có một số vì lẽ khác mà vào Đảng. Vì thế, Đảng phải cảm hóa họ, dạy dỗ họ, nâng cao sự hiểu biết và lòng phụ trách của họ. Đảng viên và cán bộ cũng là người, ai cũng có tính tốt và tính xấu. Song đã hiểu, tình nguyện vào Đảng để vì dân, vì nước thì phải cố gắng phát triển những tính tốt và sửa bỏ những tính xấu.

Năm là, trong Đảng vì có những người chưa học được, làm được bốn chữ "Chí công vô tư" cho nên mắc phải chứng "Chủ nghĩa cá nhân". Đó là thứ vi trùng rất độc gây ra các bệnh: bệnh tham lam, bệnh lười biếng, bệnh kiêu ngạo, bệnh hiếu danh, thiếu kỷ luật, óc hẹp hòi, óc địa phương, óc lãnh tụ.

Sáu là, Đảng ta không phải từ trên trời rơi xuống, Đảng ở trong xã hội mà ra. Nói chung, đảng viên phần nhiều là tốt, nhưng vẫn còn một số chưa bỏ hết thói xấu mang từ xã hội vào Đảng. Do vậy, ngoài các bệnh trên, Đảng cũng có nhiều bệnh khác nữa. Đảng phải làm công việc giải phóng dân tộc to lớn, lâu dài, nên Đảng phải chữa cho tiệt nọc các chứng bệnh, để Đảng khỏe mạnh, lãnh đạo nhân dân đi đến thắng lợi.

Bảy là, những khuyết điểm sai lầm vì sao mà có và từ đâu đến? Mỗi đảng viên, mỗi cán bộ cần phải thật thà tự xét và xét đồng chí mình, ai có khuyết điểm nào, thì phải thật thà cố gắng tự sửa chữa và giúp nhau sửa chữa. "Thang thuốc hay nhất" là thiết thực phê bình và tự phê bình.

Tám là, cách đối với các khuyết điểm. Đảng ta rất tiên tiến, rất vẻ vang, nhưng nội bộ vẫn còn những sai lầm và khuyết điểm. Cần phân tích rõ ràng, cái gì đúng, cái gì sai; ra sức tranh đấu sửa chữa những khuyết điểm; khéo dùng cách phê bình và tự phê bình để giúp đồng chí khác sửa chữa những lỗi lầm; đoàn kết Đảng bằng sự tranh đấu nội bộ; nâng cao kỷ luật và uy tín của Đảng.

Có thể thấy, bao quát các nội dung liên quan đến phận sự của đảng viên và cán bộ trên đây vẫn là vấn đề đạo đức, tác phong của người cán bộ cách mạng trước lợi ích của Đảng, của Tổ quốc và của nhân dân. Để có được đạo đức cách mạng để phục vụ lợi ích cao cả ấy, Chủ tịch Hồ Chí Minh đưa ra 5 tính tốt cần có của cán bộ, đảng viên là: Nhân, Nghĩa, Trí, Dũng, Liêm. Người giải thích rõ:

a) **NHÂN** là thật thà thương yêu, hết lòng giúp đỡ đồng chí và đồng bào. Vì thế mà kiên quyết chống lại những người, những việc có hại đến Đảng, đến nhân dân. Vì thế mà sẵn lòng chịu cực khổ trước mọi người, hưởng hạnh phúc sau thiên hạ. Vì thế mà không ham giàu sang, không e cực khổ, không sợ oai quyền. Những người đã

không ham, không e, không sợ gì thì việc gì là việc phải họ đều làm được.

b) **NGHĨA** là ngay thẳng, không có tư tâm, không làm việc bậy, không có việc gì phải giấu Đảng. Ngoài lợi ích của Đảng, không có lợi ích riêng phải lo toan. Lúc Đảng giao cho việc, thì bất kỳ to nhỏ, đều ra sức làm cẩn thận. Thấy việc phải thì làm, thấy việc phải thì nói. Không sợ người ta phê bình mình, mà phê bình người khác cũng luôn luôn đúng đắn.

c) **TRÍ** vì không có việc tư túi nó làm mù quáng, cho nên đầu óc trong sạch, sáng suốt. Để hiểu lý luận. Để tìm phương hướng. Biết xem người. Biết xét việc. Vì vậy, mà biết làm việc có lợi, tránh việc có hại cho Đảng, biết vì Đảng mà cất nhắc người tốt, đề phòng người gian.

d) **DŨNG** là dũng cảm, gan góc, gặp việc phải có gan làm. Thấy khuyết điểm có gan sửa chữa. Cực khổ khó khăn, có gan chịu đựng. Có gan chống lại những sự vinh hoa, phú quý, không chính đáng. Nếu cần, thì có gan hy sinh cả tính mệnh cho Đảng, cho Tổ quốc, không bao giờ rụt rè, nhút nhát.

đ) **LIÊM** là không tham địa vị. Không tham tiền tài. Không tham sung sướng. Không ham người tặng bốc mình. Vì vậy mà quang minh chính đại, không bao giờ hủ hoá⁽³⁾.

Người yêu cầu, cán bộ, đảng viên chỉ có một thứ ham là ham học, ham làm, ham tiến bộ. Đó là đạo đức cách mạng. Đó không phải là đạo đức thù địch. Nó là đạo đức mới, đạo đức vĩ đại, nó không phải vì danh vọng của cá nhân, mà vì lợi ích chung của Đảng, của dân tộc, của loài người.

Sau khi nói đến phận sự của đảng viên và cán bộ, căn cứ vào Điều lệ Đảng Cộng sản Đông Dương, Chủ tịch Hồ Chí Minh đưa ra Tư cách và bổn phận của đảng viên. Đó là những điều bắt buộc về tư cách của người đảng viên khi đứng trong tổ chức Đảng mà vấn đề quan trọng, đặt lên hàng đầu là suốt đời tranh đấu cho dân tộc, Tổ quốc; đặt lợi ích của cách mạng lên trên hết, trước hết.

Nội dung sau cùng trong phần Tư cách và đạo đức cách mạng của tác phẩm Sửa đổi lối làm việc là "Phải rèn luyện tính Đảng". Chủ tịch Hồ Chí Minh nói: "Mỗi cán bộ, mỗi đảng viên, cần phải có tính đảng mới làm được việc. Kém tính đảng, thì việc gì cũng không làm nên"⁽⁴⁾. Giải thích về tính đảng, Người nói rõ: phải đặt lợi ích của Đảng, của dân tộc lên trên hết; việc gì cũng phải điều tra rõ ràng, cẩn thận và phải làm đến nơi đến chốn; lý luận và thực hành phải luôn luôn đi đôi với nhau. Hồ Chí Minh chỉ ra rằng, vì kém tính Đảng nên dẫn đến 12 căn bệnh: ba hoa, địa phương, danh vị, thiếu kỷ luật, cầu thả, xa quần chúng, chủ quan, hình thức, ích kỷ, hủ hóa, thiếu ngăn nắp, lười biếng. Muốn khắc phục các căn bệnh trên, cần phải kiểm tra nghiêm ngặt, thực hành nghị quyết có hiệu quả; phê bình rõ ràng, thiết thực, ngay thẳng, chân thành cốt để sửa chữa, giúp

nhau tiến bộ chứ không phải để công kích và làm đồng chí nản lòng, khó chịu; kiên quyết thi hành kỷ luật và thực hiện khẩu hiệu: **“Cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư”**.

Từ **“Tu cách và đạo đức cách mạng”** trong tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc* cho thấy, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm và đặt cao vấn đề đạo đức. Bởi đối với Người, đạo đức là nền tảng và là sức mạnh của người cách mạng. Có đạo đức cách mạng mới hoàn thành được nhiệm vụ cách mạng vẻ vang vì sự nghiệp độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Người viết: *“Cũng như sông thì có nguồn mới có nước, không có nguồn thì sông cạn. Cây phải có gốc, không có gốc thì cây héo. Người cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân. Vì muốn giải phóng cho dân tộc, giải phóng cho loài người là một công việc to tát, mà tự mình không có đạo đức, không có căn bản, tự mình đã hủ hoá, xấu xa thì còn làm nổi việc gì”*⁽¹⁾. Vì thế, công việc thành công hoặc thất bại, đều do cán bộ tốt hay kém. Tuy nhiên, cần phải hiểu rằng, coi trọng đạo đức, lấy đức làm gốc nhưng Chủ tịch Hồ Chí Minh không tuyệt đối hoá mặt đức, coi nhẹ mặt tài. Người đã nói, có tài mà không có đức là người vô dụng nhưng có đức mà không có tài thì làm việc gì cũng khó. Cho nên, đức và tài phải kết hợp với nhau để hoàn thành nhiệm vụ cách mạng. Cán bộ tốt cũng có nghĩa là cán bộ hội tụ cả đức và tài.

Nghiên cứu những quan điểm về đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc* không chỉ giúp chúng ta thấy rõ giá trị nền đạo đức mới của dân tộc Việt Nam mà còn là cơ sở để rèn luyện phẩm chất đạo đức cho đội ngũ cán bộ, đảng viên, giải quyết những vấn đề nảy sinh trong giai đoạn hiện nay. Đó là những biểu hiện nghiêm trọng của sự suy thoái về đạo đức trong một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên đã được Nghị quyết Trung ương 4, Khóa XII, ngày 30/10/2016 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam nêu ra. Toàn Đảng, toàn dân, toàn quân cần tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, coi đây là một nội dung quan trọng của công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, xây dựng đội ngũ cán bộ, nhất là đội ngũ cán bộ cấp chiến lược đủ năng lực, phẩm chất, ngang tầm nhiệm vụ. Vậy phải rèn luyện đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh như thế nào?

Trước tiên, Đảng phải tăng cường giáo dục, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng và đạo đức xã hội chủ nghĩa cho toàn dân, đặc biệt là thế hệ trẻ; giáo dục phẩm chất chính trị đạo đức đối với cán bộ, đảng viên. Trong đó, nâng cao ý thức tự rèn luyện và tu dưỡng của mỗi cá nhân. Ở đây, cần nhấn mạnh về vấn đề nêu gương. Chủ tịch Hồ Chí Minh nói rằng, một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền. Người luôn yêu cầu cán bộ, đảng

viên phải gương mẫu trong mọi việc và không có lĩnh vực nào mà tác dụng nêu gương lại quan trọng bằng lĩnh vực đạo đức. Trong gia đình, đó là tấm gương của cha, mẹ đối với con cái, của anh, chị đối với các em; trong xóm làng, khu phố, đó là tấm gương của các bậc cao niên, các thế hệ đi trước đối với thế hệ trẻ; trong cơ quan Đảng và Nhà nước, đó là tấm gương của các đồng chí lãnh đạo đối với nhân viên; trong đơn vị quân đội, đó là tấm gương của các cấp chỉ huy đối với binh sĩ; trong toàn xã hội, đó là tấm gương của những “người tốt việc tốt”, đối với mọi đối tượng, mọi tầng lớp nhân dân.

Thứ hai, nêu cao tinh thần tự phê bình và phê bình để làm trong sạch về tư tưởng, đồng thời ngăn chặn đẩy lùi những biểu hiện suy thoái về đạo đức và lối sống trong một bộ phận cán bộ, đảng viên. Thực hiện đúng quan điểm về tự phê bình và phê bình của Chủ tịch Hồ Chí Minh, nghĩa là phê bình cốt giúp nhau tiến bộ chứ không phải để hạ thấp uy tín hay làm cho đồng chí mình nản chí, nản lòng.

Thứ ba, kiên quyết đấu tranh chống tệ nạn, quan liêu, lãng phí, tham nhũng, lợi dụng chức quyền, thu vén cá nhân, phải xây dựng được lối sống “cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư”, gương mẫu giữ gìn phẩm chất người cán bộ, đảng viên.

Thứ tư, cần nghiêm khắc, triệt để xử lý những vi phạm, đặc biệt là những sai phạm do cán bộ và đảng viên gây nên hậu quả nghiêm trọng. Điều này vừa loại ra khỏi tổ chức những phần tử thoái hóa, biến chất, vừa mang tính răn đe. Thi hành kỷ luật nghiêm minh luôn là một trong những bài học thành công của mọi thời kỳ cách mạng.

Thứ năm, nêu cao tinh thần trách nhiệm của người cán bộ, đảng viên, chấp hành nghiêm các nghị quyết của Đảng, pháp luật của Nhà nước, góp phần giữ vững và nâng cao phẩm chất đạo đức và lối sống cho cán bộ, đảng viên, đáp ứng yêu cầu đòi hỏi của sự nghiệp cách mạng trong giai đoạn hiện nay.

Tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc* được Chủ tịch Hồ Chí Minh hoàn thành vào tháng 10/1947 nhằm đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc. Nhìn lại những năm tháng ấy, tác phẩm đã góp phần quan trọng trong việc xây dựng Đảng, rèn luyện đạo đức cho cán bộ, đảng viên và đưa đến thắng lợi của cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp. Đã gần 80 năm ra đời, nhưng tác phẩm vẫn còn nguyên giá trị, vô cùng bổ ích và thiết thực cho công tác lãnh đạo của Đảng. Thực hiện tốt những điều Người dạy về đạo đức cách mạng đối với cán bộ, đảng viên; vận dụng vào công tác và đời sống hằng ngày cũng chính là thiết thực học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay./.

(1), (2), (3), (4), (5) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. CTQG, H., T.5, tr.289, 290, 291-292, 307, 292-293.